

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-03-09

§ 21

KS/2019:158

616

Svar på remiss - För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering - modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2019:18)**Kommunstyrelsen beslutar**

att under rubriken "10.3 Fjärrundervisning bör utvecklas" ändra texten till " Flens kommun anser att fjärrundervisningen bör utvecklas då det idag finns vissa brister och utvecklingsområden vad gäller de krav som ställs på eleven att kunna ta till sig undervisning i ämnet modersmål och studiehandledning på modersmål i denna form. Däremot anses att fjärrundervisning är nödvändigt för att upprätthålla god kvalitet och bejaka nya former av digital pedagogik. Fjärrundervisning har utvecklats i takt med modern teknik och blivit ett sätt för skolor på mindre orter och i glesbygd att kunna erbjuda undervisning i ämnen där elevunderlaget sviktar och där möjligheten inte finns till att anställa en behörig lärare. Flens kommun ser utmaningar med att möta de mindre elevgrupperna på grund av exempelvis behörighetsproblem, något som skulle kunna åtgärdas med hjälp av fjärrundervisning",

att i övrigt godkänna förslaget till yttrande gällande betänkandet av utredningen om modersmål och studiehandledning på modersmål i grundskola och motsvarande former och överlämna det till Utbildningsdepartementet, samt

att paragrafen omedelbart justeras.

Bakgrund

Flens kommun har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet av utredningen om modersmål och studiehandledning på modersmål i grundskola och motsvarande former. I beredningen av kommunens remissvar har barn-, utbildnings- och kulturförvaltningen varit delaktig.

Den 9 maj 2018 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga behovet av åtgärder när det gäller undervisningen i modersmål och

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-03-09

studiehandledningen på modersmål i grundskolan och motsvarande skolformer (grundsärskola, sameskola och specialskola).

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-03-09

Utredningen benämns utredningen om modersmål och studiehandledning på modersmål i grundskolan och motsvarande skolformer.

Uppdraget har syftat till att kartlägga tillgången och organisationen kring modersmålsundervisning, analysera i vilken utsträckning elever påbörjar och fullföljer sina studier i ämnet modersmål samt analysera vilka faktorer som påverkar detta. Utredningen har utifrån detta sedan haft möjlighet att föreslå åtgärder som syftar till att förbättra elevernas studieresultat.

Uppdraget har vidare syftat till att kartlägga tillgången till, organisationen av och deltagandet i studiehandledning på modersmål samt analysera vilka faktorer som påverkar detta och hur studiehandledning på modersmål förbättrar elevens studieresultat. Utredningen har utifrån detta sedan haft möjlighet att föreslå åtgärder som syftar till att förbättra elevernas studieresultat.

Sammanfattning av utredningens förslag

Om modersmålsundervisning

Utredningens förslag innebär i huvudsak att ämnet modersmål ska regleras i timplanerna och inte vara möjligt att anordna som språkval, som elevens val eller utanför den garanterade undervisningstiden. Vidare att en huvudmans begränsning i skyldigheten att erbjuda undervisning i ämnet modersmål i sammanlagt högst sju läsår ska upphävas. Istället ska huvudmannen, om övriga förutsättningar är uppfyllda, erbjuda undervisning under hela elevens skoltid.

Idag finns ytterligare en begränsning vad gäller en huvudmans skyldighet att anordna modersmålsundervisning. Denna begränsning består i att minst fem elever ska önska en sådan undervisning för att en huvudman ska vara skyldig att anordna en sådan (med undantag för de nationella minoritetsspråken). Utredningen föreslår att denna begränsning ska bort. Bestämmelsen om att det ska finnas en lämplig lärare som kan undervisa i ämnet föreslås kvarstå.

I utredningens förslag framgår att de ställer sig bakom betänkandet Fler nyanlända elever ska uppnå behörighet till gymnasieskolan (SOU 2017:54) vad gäller att rätten till modersmålsundervisning bör regleras i skollagen för de elever som kommer utan vårdnadshavare, så kallade ensamkommande barn.

Vidare föreslås att elever ska kunna få undervisning i ämnet modersmål i mer än ett språk om eleven har fler än ett modersmål samt att ämnet modersmål fortsatt ska vara ett frivilligt ämne, men med gällande skolplikt under det pågående läsåret.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-03-09

Utredningen föreslår dessutom att Statens skolverk bör ges i uppdrag att arbeta fram ett regelverk för hur bedömningen av en elevs grundläggande kunskaper i modersmål ska göras.

Om studiehandledning på modersmål

Vad gäller studiehandledning på modersmål innebär utredningens förslag i huvudsak att rätten till studiehandledning på modersmål även ska gälla för nyanlända elever i årskurs 1-6.

Utredningen föreslår vidare att Statens skolverk ska ges i uppdrag att samordna och driva utvecklingen av studiehandledning på modersmål i syfte att skapa en hållbar och långsiktig strategi.

Av utredningens förslag framgår att inga särskilda behörighetskrav för att arbeta som studiehandledare ska införas. Istället skriver utredningen att huvudmannen bör tillse att studiehandledare ingår i de ordinarie kontinuerliga kompetensutvecklande insatserna.

Därutöver föreslås att huvudmännen i större utsträckning bör verka för att fjärrundervisning används både till studiehandledning på modersmål och till modersmålsundervisning.

Övriga rekommendationer

Utöver de förslag som utredningen lämnat finns en rad rekommendationer i huvudsak gällande lärarförsörjningen inom ämnet modersmål. Bland annat rekommenderar utredningen att det bör vara möjligt att läsa ämnet modersmål inom grundlärarutbildningen med inriktning mot arbete i förskoleklass samt grundskola årskurs 1-3 samt 4-6. Därutöver att en lärare antingen inom den reguljära lärarutbildningen eller genom att komplettera sin behöriga utbildning bör kunna bli behörig att undervisa i ämnet modersmål genom att läsa 30 högskolepoäng ämnesstudier i språkdidaktik med inriktning mot undervisning i ämnet modersmål. Dock rekommenderar utredningen att detta bör utredas vidare av Universitetskanslersämbetet (UKÄ).

Fler rekommendationer är att kravet på att en person måste ha det aktuella språket som sitt modersmål för tillträde till lärarutbildningen i ämnet modersmål och för behörighet i ämnet bör tas bort.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-03-09

Vidare att universitet och högskolor bör vidta åtgärder för att anställa erfarna legitimerade och behöriga lärare i ämnet modersmål som adjungerande adjunkter och att Vetenskapsrådet genom Utbildningsvetenskapliga kommittén bör ges i uppdrag att inrätta en forskarskola för lärare i ämnet modersmål.

Utredningen rekommenderar också att Statens skolverk bör ges i uppdrag att tillsammans med relevanta aktörer utreda hur en långsiktig, hållbar och sammanhållen kompetensförsörjningsstrategi för verksamma modersmållärare bör se ut. Dessutom att regeringen bör överväga att se över och undanta kravet på legitimation och behörighet för lärare i ämnet modersmål.

Flens kommuns synpunkter på förslaget

Flens kommun är i huvudsak positivt inställd till utredningens förslag och rekommendationer. Kommunen ser positivt på att regeringen tar ett krafttag kring dessa frågor och ser över dem på helheten, något som kommunerna lyft under många år. Däremot kan flera av förslagen komma att få stora ekonomiska konsekvenser för kommunerna om de införs. Kommentarer på utvalda avsnitt ur betänkandet finns att läsa här nedan.

10.1.1 Ämnet modersmål ska regleras i timplanerna

Flens kommun är i det stora hela positivt inställd till förslaget att ämnet modersmål ska regleras i timplan, men förslaget innebär samtidigt att berörda elever kan komma att få längre skoldagar. Därmed ställer sig kommunen tveksam till om detta förslag ger rätt incitament för de eleverna då förslaget fortfarande kan komma att innebära trötta elever och konkurrerande fritidsaktiviteter.

Kommunen hyser en oro för att förslaget kan komma att innebära ökade kostnader för kommunerna. Kostnader som måste kompenseras av staten. Av utredningen framgår att det i denna del inte anses innebära några ökade kostnader för kommunerna. Flens kommun är inte enig med utredningens resonemang utan menar att förslaget kommer innebära ytterligare organisatoriska och således ekonomiska konsekvenser genom bland annat ökat behov av skolskjuts och lärarresurser.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-03-09

10.1.2 Huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i ämnet modersmål ska inte vara begränsad till sju läsår

Flens kommun anser att en förändring enligt utredningens förslag är nödvändig om elever i större utsträckning ska ha möjlighet att nå de uppsatta målen, framförallt de elever som är födda i Sverige. Dock kan kommunen konstatera att även detta kan komma att innebära ökade kostnader för kommunerna då en skyldighet infaller. Kostnader som måste kompenseras av staten.

10.1.3 Antalet deltagande elever ska inte begränsa huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i ämnet modersmål

Flens kommun vill betona vikten av att bestämmelsen om lämplig lärare ska kvarstå för att en kommun ska vara skyldig att anordna undervisning i ämnet modersmål. Kvalité och således rätt kompetens bör vara avgörande i en avvägning av ovanstående. Kommunen ser dock en ökad risk kring svårigheten att rekrytera lärare till de språk där det är en eller få elever som önskar delta i modersmålsundervisning. En sådan tjänst kan komma att ses som oattraktiv. Kommunen kan konstatera även i denna del att förslaget kan komma att innebära ökade kostnader för kommunerna. Kostnader som måste kompenseras av staten.

10.1.5 Elever ska kunna få modersmålsundervisning i mer än ett språk

Flens kommun är positiv till att förslaget innebär ökad möjlighet till utveckling för elever, men kan konstatera även i denna del att detta kan komma att innebära ökade kostnader för kommunerna. Kostnader som måste kompenseras av staten.

10.1.7 Uppdrag till Skolverket om att ta fram underlag för bedömning av grundläggande kunskaper i språket

Flens kommun ställer sig mycket positiv till förslaget och har lyft behovet av detta under många år.

10.2.1 Förstärkt rätt till studiehandledning på modersmål för nyanlända elever

Flens kommuns förslag är att studiehandledning på modersmål enbart bör gälla för de elever som gått i skolan i hemlandet samt att det bör börja gälla från årskurs 3. Kommunen menar att även yngre elever har behov av stöd på sitt modersmål, men ej i form av studiehandledning. De yngre eleverna är i större behov av att få stöd kring vardagspråk och inte i specifika ämnen.

Kommunen menar vidare att de elever som är födda i Sverige eller ej hunnit påbörja skolan i tidigare hemlandet inte bör ha samma behov av studiehandledning på sitt modersmål som de elever som gått i skolan i sitt tidigare hemland. De bör därmed inte omfattas av förslaget.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-03-09

10.2.2 Uppdrag till Skolverket om studiehandledning på modersmålet

Flens kommun är positiv till förslaget då det behövs en översyn och en draghjälp kring denna fråga.

10.2.3 Särskilt om studiehandledare

Flens kommun står bakom förslaget att det inte bör införas några specifika krav för studiehandledare, men menar att det är centralt att studiehandledare tar del av ordinarie kompetensutveckling. Vidare anser kommunen att det är viktigt att det även fortsättningsvis finns möjlighet att hålla rollen som modersmållärare och rollen som studiehandledare skild från varandra då vår erfarenhet av att blanda rollerna oftast inte lett till goda resultat.

10.3 Fjärrundervisning bör utvecklas

Flens kommun anser att fjärrundervisningen bör utvecklas då det idag finns vissa brister och utvecklingsområden vad gäller de krav som ställs på eleven att kunna ta till sig undervisning i ämnet modersmål och studiehandledning på modersmål i denna form. Däremot anses att fjärrundervisning är nödvändigt för att upprätthålla god kvalitet och bejaka nya former av digital pedagogik. Fjärrundervisning har utvecklats i takt med modern teknik och blivit ett sätt för skolor på mindre orter och i glesbygd att kunna erbjuda undervisning i ämnen där elevunderlaget sviktar och där möjligheten inte finns till att anställa en behörig lärare. Flens kommun ser utmaningar med att möta de mindre elevgrupperna på grund av exempelvis behörighetsproblem, något som skulle kunna åtgärdas med hjälp av fjärrundervisning.

10.4 Utredningens rekommendationer om att stärka och utveckla läraryrsörjningen i ämnet modersmål

Flens kommun sammanfattar våra åsikter kring utredningens rekommendationer nedan.

Flens kommun står bakom rekommendationen om att införa en mer flexibel grundlärarexamen och ändrade krav för behörighet att undervisa i ämnet modersmål samt rekommendationen om att lärare i ämnet modersmål bör anställas som adjungerade adjunkter och att forskarskola i ämnet modersmål bör inrättas. Likväl rekommendationen om att se över en långsiktig, sammanhållen och hållbar kompetensförsörjningsstrategi för verksamma modersmållärare.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-03-09

Däremot ser kommunen både för- och nackdelar vad gäller utredningens rekommendation om att ändra kravet för tillträde till lärarutbildningen i ämnet modersmål samt för behörighet i ämnet. Kommunen ser fördelarna med denna kravförändring utifrån möjligheten att råda bot på lärarbristen, men är samtidigt skeptisk till rekommendationen eftersom ämnet modersmål till viss del handlar om att jämföra kulturer, högtider med mera. Det kan därför finnas vissa vinster med att ha lärare som har språket som sitt modersmål.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna förslaget till yttrande gällande betänkandet av utredningen om modersmål och studiehandledning på modersmål i grundskola och motsvarande former och överlämna det till Utbildningsdepartementet, samt att paragrafen omedelbart justeras.

Yrkanden

Emma Dahlin (M) yrkar ändring under rubriken "10.3 Fjärrundervisning bör utvecklas" från:

"Flens kommun anser att fjärrundervisning inte alltid fungerar bra och att det ställer höga krav på eleven att kunna ta till sig undervisning i ämnet modersmål och studiehandledning på modersmål i denna form. Detta innebär att det som huvudman kan finnas vissa svårigheter kring att verka "för att i större utsträckning nyttja möjligheterna till fjärrundervisning."

till:

"Flens kommun anser att fjärrundervisningen bör utvecklas då det idag finns vissa brister och utvecklingsområden vad gäller de krav som ställs på eleven att kunna ta till sig undervisning i ämnet modersmål och studiehandledning på modersmål i denna form. Däremot anses att fjärrundervisning är nödvändigt för att upprätthålla god kvalitet och bejaka nya former av digital pedagogik. Fjärrundervisning har utvecklats i takt med modern teknik och blivit ett sätt för skolor på mindre orter och i glesbygd att kunna erbjuda undervisning i ämnen där elevunderlaget sviktar och där möjligheten inte finns till att anställa en behörig lärare. Flens kommun ser utmaningar med att möta de mindre elevgrupperna på grund av exempelvis behörighetsproblem, något som skulle kunna åtgärdas med hjälp av fjärrundervisning."

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum
2020-03-09

Thomas Ledenvik (KD) och Terese Gamfors (S) yrkar bifall till Emma Dahlins (M) ändringsyrkande.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det förutom kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag finns ett ändringsyrkande.

Vid ställd proposition på kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag mot Emma Dahlins (M) ändringsyrkande finner ordföranden att kommunstyrelsens beslutar att bifalla Emma Dahlins (M) ändringsyrkande.

Vid ställd proposition på kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag i övrigt finner ordföranden att kommunstyrelsen beslutar att bifalla detsamma.

Expedieras till:
Utbildningsdepartementet
Barn-, utbildnings- och kulturnämnden
Akt

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------